

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplača 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija Poljanska cesta št. 32.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskani se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je na Poljanski cesti h. št. 32.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/4 6. uri popoldne.

Štev. 9.

V Ljubljani, v petek 11. januarija 1884.

Letnik XII.

Šolstvo.

II.

Liberalizem dandanes hoče gospodariti po vseh razmerah javnega življenja, a ravno v šoli bi rad gospodaril. Liberalizem pa ni družega, nego upor zoper versko in državljansko svobodo, pokriva se s svobodomiselnostjo, a dejansko pa nasprotuje zoper vse naprave v družbinskem življenji, ki imajo svoj začetek v krščanstvu. Ne bilo bi ravno težko določiti, v čem, v katerih sredstvih sta si podobna liberalizem in socializem, mogoče bi bilo tudi dokazati, da imata oba isti smoter, dasiravno liberalizem na vso moč graja socializem.

Ali se pa liberalizem zaveda tega duševnega sorodstva s socializmom, na to se tukaj ne oziramo. Dejansko hodita po isti poti, brezobzirno gospodarita, cerkev sovražita in prezirata vse častitljivo izročilo preteklosti.

Vsak rodoljub se pa vendar mora resno vprašati, kaj postane iz mladine, ako bi bila izročena brezpogojno liberalizmu, da ž njo dela poskušnje. Ko bi se mladina navzela teh načel, bi bila zgubljena. Ljudska šola, ki ima zavračati od prihodnjega rodu razdvor in prekucije, bi bila popolnoma izročena socializmu, ako bi postala liberalna. Kdor tedaj noče občenega razdvora, občne zmešnjave, mora odvracati od šole liberalna načela. Večkrat slišimo povdarjati, šola mora ostati verska, v šoli se mora podučevati o verozakonu. Kdor pa hoče cilj doseči, mora se tudi poslužiti pripravnih pripomočkov. Kdo pa, vprašamo, je dobil nalog, narode pripravljati do zveličanja, kaj more krotiti človeške strasti, da ne zadušé kali dobrega in blazega v človeku, kaj varuje red in postavnost v človeški družbi? Vsakdo mora vendar reči, ako je stvar tako, mora se upliv cerkveni v šoli varovati. Ako namreč spoznamo, da je poglobitni nalog šoli, vzgojiti bogoljubne, vestne in sposobne državljane, vzgoja pa brez vere ni mogoča, je vendar pač izrečeno: potreba je, da ima cerkev pri šoli kaj govoriti in da mora njena beseda biti tudi merodajna. Kako pa je to mo-

goče, ako bi bili učitelji verozakona kaki drugi strokovni učitelji!

Liberalizem pa se boji vsacega prostega gibanja cerkve, pri vsaki priliki precej vidi cerkveno gospodarstvo in preobladanje. Vendar je cerkev v svojem okrožji ravno tako opravičena gospodovati, kakor državna oblast na svojem.

Kako in koliko gre podučevati v cerkvenih resnicah, je cerkev ravno tako opravičena določevati, kakor to stori država v pravnih zadevah. V šoli bi se imela cerkev in država vzajemno podpirati, in to bi bilo na korist državi in vsemu državljskemu redu. Svet je prezrl neovrgljivo resnico, da tisti, kdor podkopa cerkveno veljavo, maje tudi stebre državnega poslopja. Naša, na videz liberalna, a v resnici pa tvarinarska doba nima več pravega nagleda, da bi prevdarila moč verskega prepričanja v nasprotji z zgolj natorno silo, a vendar ostane verska moč vsak čas nad fizično silo. Vera se prepušča revnim v duhu, kakor se zaničljivo pristavlja, ker njih je nebeško kraljestvo, a vendar je vera in tudi njena vnana oblika, nje bogočastje bistven in poglavitni del človeškega vzobraženja in podloga držav.

Čas pa vendar resno zahteva, da se cerkev ne vtesnuje dalje v njenem delovanji in da se vrnemo zopet k starim konservativnim načelom. Vsak rodoljub, ki resnično ljubi blagor domovine, mora si želeči, da se ne zametuje in zaničuje cerkvena pomoč, ker le ona more ukrotiti razposajene duhove, ki podkopa vso državni in družbeni red.

Kar pa se šole tiče, se ne bode to zgodilo, dokler vlada tista pedagogična namer, ki se zove z odliko „moderna“. Tudi ta moderna pedagogika vidi družbinski razpad, vidi socijalno zlo, a jako bi se zmotil tisti, kdor bi pričakoval, da bodo učiteljska zborovanja sploh, da bodo učiteljski strokovni listi nasvetovali sredstev, ki tukaj edino kaj veljajo, ki so edino zmožni vzgojo zboljšati. Tudi moderna pedagogika se z nami strinja v tem, da sedanja mer pri šolstvu ni blagronosna in da je prememba potrebna, a kakor brž se začnemo razgovarjati, „kako“, gredo pota daleč vsaksebi. Sedanji vek ne gleda toliko na

Kristusa in njegovo cerkev, kakor na Kanta, Diesterwega. Razodenje Božje, nauk o izvirnem grehu in o potrebi rešenja padlega človeštva takim ne veljá več, krščanstvo nima moči, da bi povzdignilo človeštvo, marveč le človeška narava se mora oblažiti in požlahniti. To poslednje tudi pravijo krščanski vzgojitelji, človeška narava se mora in mora požlahniti, a odločno zametujejo sredstva in pripomočke, ktere moderni nagled sveta, moderna pedagogika v to priporoča.

Moderna modrost hoče človeško naravo samo iz sebe in po sebi oblaževati in pripeljati do prave in dovršene poljudnosti (humanitete). Vsak vendar vé, v kakem nasprotji je to s krščansko vero, ki uči o podedovanem zlegu, o podedovanem spridenji človeškega rodu in kaže na potrebo Božje milosti.

Čuditi se vendar moramo, kako se dan danes edino le poljudnost (humanizem) in izomika priporočuje v zboljšanje človeškega rodu, ko se vendar prepada naravne spridenosti in samopašnosti tako globoko pred nami odpira. Ves svet vendar sedaj vidi s svojimi očmi, kam da zabrede človek, ki se zanaša zgolj na svojo moč in pamet in ne veruje na ostrega sodnika in na pravično sodbo Božjo, žalostni izgledi nam kažejo, da se človek v kljub svojemu humanizmu do živali poniža, ako ostane jarem Božjih zapovedi. Učeni svet pa vendar le trdi, da vzgoja po načelih poljudnosti in tvarinarstva mora človeško naravo oblažiti.

Kar pa se tiče šole, se je poleg tega modernega nazora o človeku in njega zmožnostih vrnila še druga glavna zmota, ki ravno tako nasprotuje cerkvenemu vplivu na šolstvo. — Nad pravo mero in nad pravo vrednost se ceni izobraženje duha, povdarja se preveč poduk, a premalo vzgoja. Da je tako prizadevanje dostikrat pretirano in prestopa prave meje, hočemo pokazati tem bolje, ker se to prizadevanje tudi nahaja pri takih, ki imajo sicer krščanske in konservativne nazore.

Znanost, vednost, to je geslo našega časa. Vsak hoče veljati za omikanega in znanstveno-izobraženega, in huje bi razžalil človeka, ako bi ga imenoval nevednega in neizobraženega, nego nesposobnega in

LISTEK.

Kršćanstvo je dalo človeštvu pravo omiko.

(Govoril v katoliškem društvu Jos. Resnik.)

Pri človeku, ki obstoji iz duše in telesa, je najimenitnejše um in sree. V teh dveh je združena vsa moč in od tod izvira vse delovanje človekovo. Um si išče resnice, sree pa hrepeni po zadovoljstvu — po sreči. Kakor je tesna zveza med dušo in telesom, v taki zvezi ste tudi njeni središči, človeški razum in sree. Po spoznanji se ravna tudi hrepenenje. Ako je spoznanje pravo, so potem hvalevredna tudi hrepenenja, koje vodi resnica. Srečen je tisti človek, ki zamore pri poglobitnih vprašanjih človeškega življenja dati zadostiven odgovor svojemu razumu; še srečnejši pa je on, ki vravnjuje vsa hrepenenja in težnje svojega sree po tem, kar njegov razum spozna za resnico. Mirna je duša in srečno je sree.

Ali malo manj, kakor človeštvo samo, je stara

žalostna osoda, da neko skrivnostno nagnjenje sili človeka podreti ograjo, ktera mu varuje mir ter se spustiti v šumeče valove življenja. In marsiktere ga po večji prostosti hrepenečega omami sirensko petje odmevajoče iz teme zmotnjav in laži, da presliši najprej vestni glas, zavrže naposled nauke ovirajoče njegovo prostost in poslednjič raztrga vezi, s kterimi nas od Boga ustanovljena katoliška cerkev navezuje na pravi red življenja. In to se tem laglje zgodi, ker se slišijo premnogokrat med priprostitimi delavci in neučenimi mestjani posmehljive opazke: Duhovni tako uče, ker si s tem služijo svoj kruh, pa sami niso prepričani o vsem tem, kar oznanjujejo; izšolani, omikani pa nasproti svoje ravnaje opravičuje, govoreč: Kdo se bo brigal za nauke in povelja katoliške cerkve, ktera je že od nekaj zapreke stavila človeškemu razumu, ga oklepala v sužnost nevednosti ne privoščeč mu prostega razvitja, in ovirala razširjenje napredka in omike.

Kdo bi dvomil, da zamore tako krivično očitjanje mnogo škodovati? vsaj zbega na vse strani priprostega, ki znabiti ne verjame, da bi bilo petje takih tičev pravo, ali nima moči z besedo ovreči in nasprotno dokazati, kakor na drugi strani prijazno

bije na uho tako imenovanega izobraženega, ako ima spačeno sree, pa ne toliko duševne moči, da bi z lastnim umom vse preiskal.

Zategadelj ni nepotrebno, da pogledamo, koliko je resnice na brezvernežev posmehljivih opazkah, bodisi ali med priprostitimi ali šolanimi, in ali niso take psovke neopravičeno natolcevanje izvirajoče iz duševne revščine, kratkovidnosti in nevednosti ter krivičenje izhajajoče iz zlobnosti. Poglejmo stvar s čistim očesom, brez predsodkov in obrnimo se do zgodovine, da zvemo, kaj nam ona pripoveduje o razvoji človeškega duha gledé onega vprašanja, ktero je za vsacega človeka in za vse človeštvo najvišje, najprvo — vprašanje, ktero si stavi vsakdo in ga je reševalo že toliko modrijanov, namreč: od kod in kam ali sploh o Bogu in človeku.

To je vprašanje, kteremu se ne more nobeden izogniti; kajti, od tega, kako posamezni človek, ali celó narod o dolgem tisučletji misli o Bogu in človeku, od tega zavisi tudi vse delovanje in težnje posameznega človeka ali mnogobrojnega naroda, od tod pa izvira tudi ali prava ali goljufiva pogubonosna omika.

Zgodovina nam pripoveduje, kako je človeški

goljufnega. Izobraženje in prizadevanje za to je gotovo kaj vredno in opravičeno ako le pod tem razumemo pravo in se držimo mej, ktere so dane slehernemu po njegovem stanu, po njegovi sposobnosti in po družinskih razmerah.

Kaj pa pomaga lepa lupina, ako je jedro piškavo? Kaj pa pomaga vsa vnianja vglajenost, ako je srce sprideno, kaj pa poslednjič pomaga vsa vednost, vsa učenost, ako pa ni sposobnosti za stan, v katerem je človek postavljen, in v katerem si mora kruh služiti? A vendar se moderni svet nekako tako véde, kakor da je z znanstveno omiko in učenostjo človeku vse drugo privrženo. Tukaj ne velja nikakor taisto, kakor o nebeškem kraljestvu, marveč vednost in učenost je kaj lepa in imenitna stvar, prizadevanje za nje vse hvale vredno, a vse še vendar le ni. Izobraženost in omika tudi ni v tem, da človek veliko in mnogo vé, marveč da to vé in zna, kar mu je v njegovem stanu pred vsem potrebno. A vendar je svet v ti stvari tako navzet svojih predsodkov, da človeku, ki govori zoper to, očitajo, da zaničuje znanost in vednost. Marsikteri sicer prebrisan in umen človek modruje: „Niže ljudstvo je le zaradi tega tako surovo in naravno sprideno, ker ni dosta podučeno in njih dušne zmožnosti niso izobražene. Kedar postane izobraženje splošno, zginilo bode naravno spridenje.“ Ljudje, ki tako govoré, morda niso nikoli imeli v rokah statistike o hudo delcih, sicer bi se bili prepričali, da jih več pride v zapor zaradi spačenosti srca in hudobne volje, kakor zaradi nevednosti in prepičle znanosti. Kar govori naše ljudstvo o ponesrečenih dijakih, morda tudi ni brez presoje izmišljeno in nepremišljeno izgovorjeno.

Ozir po svetu.

Ker smo se ozirali v začetku leta po domačih deželah, ozrimo se še po širni omikani Evropi, da v glavnih potezah posamične znamenite dogodke naslikamo. V Rusiji praznovali so preteklo leto velikansko slovesnost carovega venčanja, pri kateri je bila vsa Evropa zastopana, osobito pa slovanski svet. Razun Slovanov bili so v najvišem številu ondi zastopani Francozi, narod, ki dandanes z Rusi prav bratsko sočutje goji in ravno po tem sočutji Nemcem jako veliko preglavice napravlja. Jugoza padno od Rusov prebivajo mladi Bolgari. Ne mladi po telesnem razvoju, tu so stari in mladi kakor povsod, ampak po svojem političnem življenju, ktero se ondi s krepkimi koraki širi in jači. Bolgari so v novjšem času vsled prevelike svobode, ktero jim je trnovska ustava prinesla, zabredli iz prave politične poti, skoraj da ne v mlakužo anarhije, in lahko se reče, da se imajo nemalo kneževi odločnosti zahvaliti, da se ni anarhija ondi vkoreninila, kajti bili so časi v teku minulega leta, ko je knez potoval na Nemško in v Petrograd z mislijo, da se več ne povrne v Sofijo. Povsod pak so mu svetovali, naj se nazaj povrne in samovlado ali bolje rečeno, diktaturo zamenja z odstavljeno trnovsko ustanovo. Knez je ubogal in na Bolgarsko se je povrnil red.

Nič manj kakor na Bolgarskem majal se je letos vladarjev prestol na Srbskem. Radikalci ondi napeli so vse sile, da so zmagali pri volitvah v skup-

ščino; in podkurili so ljudstvo, naj se uprè pri pobiranju orožja, kar je zaslepljeni narod tudi zvesto ubogal. Žalostne posledice poslednjega koraka so se pokazale [ob srbsko-bolgarski meji in po okrožjih Zajčar, Aleksinae in Knjaževac. Več nego 500 ljudi padlo je v prezgodnji grob in zakaj? — vprašajte Srbe — sami ne vedó, zakaj. Tisti pa, ki vedó, so ali tudi že v črni zemlji, ali pa v Bolgariji.

Kar je ostalega Balkana, nastopili so tu pa tam mali boji med poljedelnimi prebivalci in pogorskimi tolovaji, ter so poslednji večkrat prvim živino odganjali. Zlasti se je to večkrat tudi s prizadetjem človeškega življenja v Albaniji godilo.

Na Črnigori obhajali so poroko najstareje hčere kneza Nikite s srbskim kneževičem Petrom Karadjordjevičem in se je tej ženitnini pripisaval merodajen političen pomen, ktereja je velika dota, ki jo je Peter od svojega pokrovitelja ruskega cara v okroglem številu na leto po 200.000 rubljev obljubljen do bil, zdatno povikšala. Kaj bode iz te moke, pokazala bo bodočnost.

Bosna in Hercegovina ste, kolikor je to po sedanjih razmerah mogoče, mirni, če tudi ljudje še z marsičem niso zadovoljni. Po Bosni se bode pa takoj popolno na boljše obrnilo kakor hitro se ondi povoljno reši zemljiško vprašanje, ktero je bilo do sedaj večinoma vzrok krvavih bojov in smrtnega sovraštva. Najnovejša novica od ondi je ta, da so pričeli ondi leta 1881 in potem 1882 Bošnjake v vojske pobirati, kar so preteklo leto tudi nadaljevali. Kakor povsod, tudi ondi nekteri mladenči gredo v novo nastavljene čete braniteljev domače zemlje, v bosanske kompanije, drugi se pa zopet temu poklicu odtegujejo. Še le zadnje dni leta so novine vest prinesle, da jih je preteklo leto mnogo ušlo. Število begunov znaša pri 1200 vojakih blizo 100 mož, ki so pobegnili v gore. Pri tamošnjih razmerah nič čudnega, pa tudi nič osodepolnega.

Na Laškem si je „irredenta“ posebno v začetku leta mnogo truda prizadela s pripravo škan dalov in demonstracij nasproti Avstriji zaradi v Trstu obešenega vojaškega beguna Oberdanka. Demonstracije so se več ali manj celo leto ponavljale in so se na 20. decembra preteklega leta, na dan smrti Oberdankove, v rimskem parlamentu na jako jalov način završile. Laška vlada si je sicer res nekoliko prizadevala, da bi „irredenta“ zatrla; a bilo je li vse odkritosrčno in prijateljsko, ne bomo presojevali. Slovenci imamo pa vendar-le dovelj vzroka, da se oklenemo starodavnega izreka: „Timeo Danaos et dona ferrentes“. Nezaupajte Lahom, če Vam tudi pomeranče in zlatorumene limone ponujajo.

Francozi so imeli celo leto hud časnikarski boj z Nemci. Zabavljali so si navzkriž, da se je ogenj kazal! Vrh tega so pa prav ljubeznjivo postopali z Rusi in tudi o Avstriji so se povsod hvalevredno izražali. Nikakor se pa ne morejo pohvaliti (in mi jih tudi ne) s sprejemom, kojega so napravili ondi španjskemu kralju Alfonzu vračajočemu se iz Nemškega od vojaških vaj, kjer ga je nemški cesar imenoval polkovnika strassburškega ulanskega polka, ktero imenovanje je ravno srd in zasramovanje pri Francozih obudilo.

Na Španjskem pokale so pa puške, če tudi le kar tako memogredé. Zorilloveci priredili so zopet

nekako vojaško ustajo, kakoršne so na španjskih tleh na vsakih pet do šest let v navadi. Socijalisti so se oglasili tudi ondi pod imenom „črne roke“, ki je vladi mnogo posla dala. Kljub temu mora se pa priznati, da si Španjska vse prizadeva, da bi se vsaj od daleč onemu stališču približala v veliki svetovni politiki, ktero je v petnajstem in šestnajstem stoletju zavzemala.

Angležem zarotili so se tlačeni Irce, kakor Rusom njihovi nihilisti. Povsod se deluje in se je delovalo s strahovitim orožjem — z dinamitom in nitroglicerinom. Oba poslednja imata silno, da skoraj neverjetno moč, in to so hoteli ravno „invicibles“ vporabiti, da bi bili London — razsuli. Na veliko srečo ovadile so se Angležem pošiljatve dinamita in nitroglicerina, ki so v velikih zabojih iz Amerike došle. Sicer se pa Angleži po stari navadi po celem svetu v družih narodov reči vtikajo ter pri tem povsod le na to gledajo, da bi si svojo vrečo z volno napolnili, uboge Irce pa doma do obupa mučijo.

V Belgiji, v domovini naše cesarjevičine Štefanije, kakor tudi v sosednjem Nizozemskem se ustavno življenje jako po mirnem potu vrši, dasiravno so framazonski liberalci tako nesramno, ali mogoče še bolj, proti zvestim katoličanom postopali, kakor povsod. Letos obiskali ste se tudi oboji kraljevi družini, med kterima so bile dolgo časa strune jako napete zaradi ločitve Belgije od Nizozemskega.

Na Danskem, Norveškem in Švedskem prepira in bojuje se vlada z radikalnimi kmeti, ki se ondi v jako mnogobrojnem številu nahajajo. Omeniti je še pohodov velikih glav, ki so jih preteklo leto na Danskem napravile. Bila je to ruska carska družina, ki je carico v svojo domovino spremila, in pa angleški prvi minister Gladstone, ki se je ob ravno tistem času ondi baval in še celo z ruskim carjem pri jedni mizi kosil.

Pri naših sosedih v Nemčiji je bilo vse še nekako mirno. Glavni mož, knez Bismark, državne vajete še vedno trdno v svojih rokah drži. Raznim strankam, če so mu na stran vha jale, je kmalo žugal, kmalo obetal; sam pa kmalo bolehal, kmalo spet ozdravil. „Kulturni boj“, če tudi ni še nehal, vendar pojenjuje. Nekaj škofov za osirotene škofije je bilo posvečenih, nekaj pregnanih pa nazaj poklicanih. Kaj velike upe si nekteri delajo zaradi prijaznega obiskovanja in sprejetja pruskega prestolnega dediča pri papežu. Naj bi se nade spolnile, gotovo bi bilo tudi državi k največjemu pridru.

In — da našega jugoizhodnega sosedu ne pozabimo — Turčija za počasno sušico počasno boleha — umira. Sultan vendar svojega ministerstva ni menjeval vsakih 14 dni, kakor včasih. Velika zguba na duhovni veljavi mu žuga od afrikankega Mahdija, svetne, državljanske veljave že tako nikdo ne spoštuje, še celo mali narod Albancev se Turčiji upa po robu postaviti.

Sploh je bilo preteklo leto po Evropi povsod primeroma še dosti mirno, zraven pa tudi — nemirno. Nepokoj skoraj vsem vladam se delale jako žalostne in bolne družbinske razmere. Kakor krti po zemlji rijejo tako zvani socijalisti, podpirani po židih, framazonih in razuzdanem, neverskem tiskarstvu po vseh državah evropskih in drugih. Imena imajo

duh iskal resnice, pa je sam ni mogel najti, dana mu je bila po Božjem razodenju: Krščanstvo je človeštvu luč, ki mu je pokazala pot k pravi omiki.

O vprašanji: Od kod sem in kam grem ali o Bogu in človeku, so stara ljudstva kaj različno mislila. Smemo jih gledé tega vprašanja ločiti v pogansko in judovsko.

Poganska so drla v нравni propad. Indí so imeli svoje bogove; njihovi nauki, kakor sploh pri vseh ljudstvih, so tem čisteji, čem stareji; kolikor bolj so napredovali v času, toliko bolj so nazadovali v verskem oziru. Niži stanovi so bili manj kakor živali: Črtili so ubozega „parija“ in mučili grje od sužnja, a častili krute živali, ter se jih ne dotakniti upali.

Perzi, imajoč le korist pred očmi, so molili solnce, luno, zvezde, po božje častili ogenj. — Egipčani so sicer stavili mogočne stavbe, se ponašali z v nebo kipečimi piramidami; toda kako majhne se nam pokažejo, ko pomislimo, da so imeli za velikega Boga pisanega bika, po katerem so dalj časa žalovali, ako je poginil in jokajoč drugega iskali po deželi; komu se ne smilijo, ako pomisli, da so stregli celo

mačkam in imeli za božje bitje ptiče, dolgokljune ibise, ker so pobirali in vkončevali mlade krokodile.

Feničani, kteri so si prvi upali na burno in nevarno morje, so imeli svojega bronastega „moloha“, kteremu so v nesrečah in hudih časih pokladali nedolžne otroke v naročje, potem podkurili pod njim, da so se uboge žrtve pekle v malikovem naročju in z bolestnim kričanjem razdražene bogove potolažili.

In Grki? Ti so imeli bogov poln olimp, ktere so si mislili v pogostem prepiru in boji. Tatje so častili svojega boga, nečistniki svojo boginjo. Bogovi so zavidali zemljanom srečo — po njihovem mnenju. To je bila splošna ljudska vera, a nič bolja ona njihovih modroslovcev.

Nastale so zapored razne modroslovske šole. V joniški šoli so najprej učili, da je vesoljstvo en bog, potem so trdili, da sploh ni boga. Pithagorajska šola je učila, da hodi po smrti duša po živalskih truplih; kmalo zopet začne novi nauk učiti Parménides, rekoč, da človek ničesar ne vé, on je zasejal seme verskega, bolj prav neverskega dvoma, ki se je potem zelo razširil.

Modroslovje se je zmirom bolj spačevalo, čisto hrepenenje po resnici zginjevalo, da, grški modro-

valni učeniki niso več gledali na vsebino, kaj uče, ampak le na zunanjo obliko. Iz njihovega semena je vzrastel kaj žalosten sad, popačili so нрав, spodkopali so temelj društvu.

Njim nasproti se je postavil Sokrat; on in njegova še večja naslednika Platon in Aristotel so zopet povzdignili modroslovje, občudovati jih moramo, tako visoko so se povzdignili s svojim razumom — a vendar kako si tudi ti trije nasprotujejo, kako ti lové in drvé po temini sami nevedoč, imajo li resnice ali ne! Zraven njih je bila počutna cirenejska šola trdeča, da ga ni razločka med dobrim in slabim ter iskajoča le razkošje, vživanje; njen „hedonizem“, t. j. odobravanje vsega, kar prinaša človeku veselje, je ostrupil vse daljnjo modroslovje, njen strup je posebno razširjal Epikur s svojim novim pogubnim naukom: dobro je vse, kar prinaša sladnost, a slabo, kar dovaja bolelost, le vživati in vživati, to je vsa nravnost.

Ravno nasprotno so učili zopet Stoiki: krepostni je zmirom srečen, krepost edina sreča — modri je zmirom vesel; naj pogine družina, naj umrjó prijatelji, naj bo v nevarnosti država, naj se maje svet, modri se ne spremeni, on ne čuti in ne občuduje

sicer razna: Nihilisti, črna roka, fenirji, irredenti, socialisti, liberalci itd., a v načelih so edini: pogansko brezverstvo, razdor državnega reda in sedanje človeške družbe, vničenje katoliške cerkve in vsega krščanskega mišljenja.

Naj bi pač mogočniki in vladarji čas in nje-gove potrebe vmeli! Naj bi prevideli nameravani konec ter saj ob najdaljši uri vkrenili potrebno za rešenje človeške družbe, ki je le edino prava izgoja ljudstev na sedanji krščanski podlagi. Et nunc reges intelligite et erudimini, qui iudicatis terram. Vse vstave, vsi bajoneti in kanoni človeške družbe ne bodo rešili brez — krščanstva.

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. januarja.

Notranje dežele.

Državni uradniki in deželni jeziki.

Nedavno smo omenili govora dvornega svetnika g. Lienbacher-jevega, v katerem ta gospod zahtevanje, ali bolje, določilo državne postave, po kateri mora vsak uradnik, ki služi po dvojezičnih deželah megočne Avstrije, tudi obeh v oni deželi rabljenih jezikov popolnoma zmožen biti, imenuje protipostavno in nemški narod zatiralno. Res se človek ne more načuditi, kako zamore državno olikan mož v take nedoslednosti zagaziti; pa je že tako naravna postava. Kadar se reč navzdol sproži, se ne vstavi, dokler se na dnu ne razbije. Tako se godi zdaj z Lienbacherjem. Bil je steber konservativne stranke, pa zapustil je najprej Hohenwartov klub, ter pristopil je Liechtensteinovemu. Kmalu mu tudi ta ni bil všeč in je tudi iz tega izstopil, ter dela zdaj na svojo roko. Kako? kaže njegov zadnji govor. Nekdaj mu je bilo pravično, da znajo uradniki oba deželna jezika, kjer službujejo, in sedaj! Sedaj mu je „isto pravično“ „protipostavno, nemški narod zatiralno!“

Kaj hočemo k temu reči? Človek mora delo umeti, znati, ako ga hoče izvrševati, ako zahteva, da bi ga delo živelo; to je naravna postava, kateri se nikdo, tedaj tudi uradniki ne morejo odtgniti. Da, da, naravne postave vežejo tudi državne uradnike. Oni niso siljeni v službo, temveč se za-nje prostovoljno ponujajo. Pri tem pa, ki se prostovoljno ponuja, se ne gleda navadno na to, da bi se njemu vstreglo, temveč, da bi on vstregel svojemu gospodarju. Toraj ima država čisto prav, toliko več pa še le narod, ako zahteva takih uradnikov, ki so sposobni z njim, čegar kruh jedó, tudi v domači besedi govoriti. V državno službo stopiti ni nihče prisiljen, razun — vojaka. Ako se toraj od človeka, ki se je prostovoljno ponudil za državno delo, zahteva pravičnost, mislimo, da to nikakor ni pretirano zahtevanje, ampak le pravično, toliko pravično, da ga ni nobenega pametnega ugovora. V obče pa je že splošno človeško življenje tako vravnano, da tisti, kdor zahteva službo, bodisi kjerkoli si že hoče, mora imeti sposobnost za njo. Zakaj pa se ne oglašajo pravoslovci in doktorji za službe pri rudokopih? — Zato, ker niso za nje sposobni, ker jim manjka dotičnih študij. Zakaj pa ne zahtevajo modroslovci službe v bolnišnicah? Iz ravno tistega vzroka. In taka je tudi v političnem življenju. V deželah, kjer se govori dvojin jezik, naj se nastavlja izključljivo le taki uradniki, ki dokažejo popolno zmožnost obeh jezikov v pisavi in govoru. To bode tudi prvi in sicer temeljni kamen do narodnega sporazumljenja.

Po ukazu *finančnega ministerstva* bodo vsa društva znanprej davku podvržena. Tako saj se sploh misli. Izšel je namreč poziv, da društva

predložijo davkarji svoja pravila in stan društvenega premoženja, ter tudi natančno naznanijo, kako poročstvo in ktere državne obligacije ima društveno premoženje.

Iz *Budapešte* se poroča, da se glasovanja o mešanem zakonu med kristjani in židi ne bode 12, temveč le dva avstrijska kavalirja vdeležila.

Ljudstven glas na *Ogerskem* je v obče proti potrditvi načrta postave mešanih zakonov med židi in kristjani. Vse se jih brani, tako kmet kakor gospod, zemljak in berač, plemenitaš in prostak. Več kot šestdeset kavalirjev, ki se dosedaj niso nikdar za državni zbor brigali, vložili so prošnje, naj se tudi pokličejo v gosposko zbornico, da bodo glasovali proti postavi. Iz kmetijskih občin prihajajo prošnje na državni zbor, podpisane od tisoč in tisoč ljudi, da naj se tudi pri drugem predlagani načrtu toliko pogubne postave za madjarski narod zavrže. Narod je bil pri prvem predlagani nevoljen, da se je kaj takega nameravalo, in brezumno vesel, ko je načrt propadel. Da se je sedaj tako odločno proti njej dvignil, napeljali so ga tostranski in onostranski liberalci s svojimi „hozana“, ko se je zaslišalo, da se bode načrt postave še jedenkrat predlagal zbornicama. Kakor stvar kaže, bi skoraj lahko rekli, da bode načrt zopet propadel — Ogerski v največji dobiček. Bog daj!

Znano je, da je bil ogerski ministerski predsednik *Koloman Tisza* nedavno na Dunaji, kjer se je poklonil cesarju, in obiskal vse ministre, kakor tudi vse zastopnike zunanjih držav. Med temi je bil tudi papežev poslanik na Dunaji, kardinal Van-nutelli. Hudobni jeziki iz te dvorljivosti, ktere se Tisza vsako leto meseca decembra običajno poslužuje, sklepajo to in ono, posebno pa, da je šel berait za potrditev mešanih zakonov med kristjani in židi. Menda je vse izmišljeno, Tisza ni imel na Dunaji nič drugega opraviti, kakor da je šel ministrom in poslancem tujih držav novo leto vočtit, kar že on dela, odkar je minister.

Vnanje države.

Tudi *Rusi* nimajo še po celi svoji ogromni državi splošne vojaške službe vpeljane. Kavkazovci zavzemajo v Rusiji, rekli bi, skoraj enako stališče, kakor pri nas Kotonci, Krivoščijanci in sploh južni Dalmatinci. Koliko krvi je pri nas veljala vpeljava splošnega vojačenja po Jugodalmaciji, nečemo tukaj razmotavati, upira se nam slovansko sočutje; ravno toliko, če morda še ne več bode pa imela Rusija s svojimi Kavkazovci opraviti, ki so za nekoliko odstotkov še bolj zanemarjeni gledé duševnega probujenja, kakor naši Krivoščijanci, in ravno tako o nepristopnih gorah prebivajo, kakor naši Kotorci, Župljani in Krivoščijani. Rusi so pa to tudi že vse prevideli in bodo kolikor mogoče opreznost z upeljavo ravnali, da se jim ne porodi morda kaka „katorska boka“ ali pa „Krivoščijanski upori“. Tudi še ni določeno, kedaj da ravno mislijo prvega Kavkazovca preobleči in mu puško na ramo potisniti.

Ruski teroristi gredó svojo pot. Kako daleč da bodo prišli, pokazal bode čas. Ravno kar nam dohajajo vesti, da so obsodili na smrt zopet več višjih glav ruske vrhovne oblasti. V prvi vrsti med temi je oskrbnik sodnega dvora v Petergradu, g. Muraviev, potem njegov pomočnik Dobrzinski, načelnik orožnikov, general Orševski in minister notranjih zadev grof Tolstoj. Oskrbniku Muravijevu so svetovali, naj se obdó s posebno stražo za osobno varstvo, on pa jim je odgovoril: „Z mojim dostojanstvom bi se ne strinjalo, ako bi si lastno osebo zavaroval. Oskrbnik na državnem sodniškem dvoru sem in tu stojim opirajoč se na postavo; storil bom svojo dolžnost, naj pride, karkoli hoče.“

Angleška vlada je menda poslala Keditu pismo, v katerem mu svetuje, naj Egipt rajši prepusti Turkom, kakor pa da bi se svojo vojsko tja

dol hodili. Kar se Angleške same tiče, pravi, da je nikakor ni volja ljudi in denarja v Sudan vtikati. Vendar pa si bode natanko označila meje, v katerih se bode vsakemu po robu postavila, naj si bo potem Peter ali Pavel. Diplomati se v prvi vrsti sedaj z mislijo pečajo, kako naj bi zabranili kako slučajno klanje kristjanov, in menijo, da bi najboljšje bilo, ako bi Angleška to nalogo prevzela.

Izvirni dopisi.

Iz *Štajarkega*, 10. jan. (Iz šematizma *lavan-tinske škofije za leto 1884*.) Sledovi dveh za našo škofijo najvažnejših dogodkov preteklega leta, ki bota imela za njo zgodovinski pomen, namreč potovanje svetlega cesarja in prva škofijska sinoda, kažejo se tudi v letošnjem šematizmu, ki je ravno kar izšel, ter poleg navadnih in občnih podatkov prinaša nekatere novosti, o katerih hočem najprej poročati.

Vsled cesarskega potovanja skoz našo škofijo so dobili nekteri duhovniki odlična cesarska odlikovanja, in sicer: mil. knezoškof dostojanstvo tajnega svetovalstva, ptujski prošt in celjski opat red železne krone III. vrste, profesor veronauka na učiteljsišču, č. g. Er. Janežič in dekana č. gg. F. Požanc in A. Centrih pa zlate križce s krono. Vsled škofijske sinode pa je mesto prejšnjih pet prosinodalnih zdaj deset sinodalnih izpraševalcev za župnijske izpite postavljenih in namesto prejšnje sodnije v zakonskih zadevah je zdaj nastopila škofijska sodnija prve instance za vse pravne zadeve v škofiji. V drugih obzirih pa je tudi letošnji šematizem prejšnjim čisto podoben.

Iz občnega statističnega pregleda vidimo, da škofija, ki je razdeljena v 24 dekanij s 189 župnjami in 31 kuracijami, šteje 467.564 duš (1192 duš več, kakor lani), ktere oskrbljuje 359 dušnih pastirjev (218 samostalnih in 140 duhovnih pomočnikov). Župnije so vse nastavljene, kaplanij pa 138, praznih pa je 59. Če primerimo število dušnih pastirjev številu prebivalcev, pride na enega dušnega pastirja poprek 1330 duš. Vseh duhovnikov je 466 z redovniki vred; med temi je 15 zlatomašnikov, h katerim pride še letos pet novih, če jim Bog življenje ohrani. Ti so: 1. Celestin Fošner, frančiškan pri sv. Trojici v Slovenskih goricah, obče poznan in priljubljen pater, čigar mlađa in dijaška leta so podučljivo in zanimivo popisana v povesti: „Mladega Gašparja življenje in trpljenje“, ki bo menda še letos priobčeno. 2. Jakob Horvat, mnogozasluženi prednik misijonskih duhovnov pri sv. Jožefu v Celji; 3. Franc Lafontaine, umirovljen in bolan duhovnik v Mariboru; 4. Sebastijan Magdič, umirovljen župnik od Zgornje Kungerte, stanujoč pri sv. Jurji na Pesnici; in 5. Krizolog Greznik, frančiškan v Brežicah.

Smrt je tudi v preteklem letu med lavantinskimi duhovniki neusmiljeno kosila; 15 jih je zapadlo njeni kosi, med temi: obče priljubljeni stolni prošt Fr. Sorčič, odlični pesnik Jožef Hašnik in Veliko-nedeljski dekan in križnik Matija Fric.

Mladi naraščaj za duhovski stan se povoljno množi, in če se duh časa spremeni in zlasti vrvanje duhovske plače srečno doseže, tedaj se pri nas še ne bo bati občutljivega pomanjkanja duhovnikov.

Število redovnega duhovništva so letos zdatno pomnožili francoski trapisti, ki so se naselili v Rajhenburgu ob Savi, in to je vzrok, da je letošnje število duhovnikov proti lanskemu za 9 večje.

Domače novice.

(Poziv.) „Matice Slovenske“ poslednji redni veliki zbor v 5. dan m. m. je sklenil, da je za obravnavo o tistih dveh točkah dnevnega reda, ki ste merili na nekatere prenapredbe društvenih pravil, sklicati izredni veliki zbor. Ker morebiti kteri Matičar hoče nasvetovati še kako prenapredbo društvenih pravil, uljudno opozarjam na teh pravil določilo (§ 9. lit. f.), da nasveti o prenapredbi društvenih pravil morajo v povabilu na veliki zbor biti razglašeni od besede do besede, in torej prosim, da se mi taki nasveti v to svrhu kakor treba naznanijo vsaj do 15. t. m.

V Ljubljani 10. januarja 1884.

Grasselli,
prvovednik „Matice Slovenske“.

ničesar. — Tako pri najučenejšem narodu starodavnih časov, pri Grkih.

Mogočni Rimljani se dolgo niso poprijeli modroslovja, sovražili so ga; Cicero je mislil in mislil, študiral grške modrijane — a ni mogel priti iz labirinta; spoznal je z mnogimi družimi, da o tem, kar je božjega, nas more le Bog poučiti. Ko so si Rimljani podvrgli druge narode, so prenesli v Rim navadno tudi njihove malike, katerih so imeli nazadnje na tisuče. Bogati Rimljani so živeli v najgrši mesenosti, kupčevali s sužnjimi, dokler so bili za delo; kadar se je suženj postaral — je učil neki rimski modrijan — ga smeš pobiti. Ker niso imeli nadzemskih pojmov, je bilo tudi njihovo življenje nečloveško.

Konečno je treba omeniti še judovskega ljudstva. Judovstvo je sicer hranilo mnoga leta prave nazore in nauke o Bogu in človeku (ktere so po Njegovem razodenju prejeli); a vendar je ljudstvo padalo in naposled zabredlo na napačna, nekaterekrat celó malikovavska pota. Razvile so se tri med seboj razcepljene stranke: farizeji, saduceji in eseni, kteri so se pa med seboj sovražili in preganjali drug drugega kakor po domače pravimo pes in mačka ter so si bili nasproti kakor noč in dan.

To je kratka zgodovina, kako se je človeški duh pehal in pehal priti do resnice pred Kristusom; šola je spodrinila in pobijala šolo, kar so eni postavili, so drugi podrli, resnice pa niso mogli doseči. Spoznali so le toliko, da je človeško znanje zelo majhno, omahljivo in negotovo, podobno jutranjemu ali večernemu mraku, ko se reči le na pol ali tudi nič ne razločujejo.

Dobro je vedeti, da omenjeni so bili edino le bistre glave, takorekoč izvoljeni od vseh drugih in še od teh so nekteri sicer lepo učili, toda spolnovali sami niso s svojim življenjem, vse pokvarili in lastni nauk ovrgli! In ljudstvo? navadno, priprosto, neučeno ljudstvo? Padalo in padalo je v čutnosti, valjalo se po mlakuži hudobije in strasti. O revno človeštvo, ti hrepeniš po resnici, pa je ne najdeš. Vi modrijani poganski — bi jim smeli reči — vi govorite v visokih besedah, govor lahan in krasen vam leti kakor iz vrele izza ograje vaših zob, ali le laž in zmoto zakrivata vanj. In ljudstvo, ti priprosto ljudstvo! ti čistiš svoje velike moze, a zakaj? Zato, ker oblačijo zmote v lepo odejo, zato ker se trudijo vse žive dni, da privlačijo na dan zmoto za zmoto in ker ti prazne, svitle pene prodajajo za čisto zlato! (Dalje prih.)

(Hudi zobje.) Včeraj sta se sprijela dva cigana med seboj in slabejši pomaga si s tem, da vgrizne močnejšega v prst tako, da mu je le še s kožo držal se roke in mahal od nje. Pri takih močnih zobeh bi si pač zobni zdravniki ne mogli nič zaslužiti.

(Beseda „nemčur“ je razžaljenje časti.) Tako ves vesel poroča zadnji „ljublanski butelj“ in to, da je zato, ker je graška višja sodnija v neki pravdi po pritožbi nekega celjskega zagrizenca tako izrekla se. No, če je beseda „nemčur“ tako grda, pa tisti, ki pišete in vzdržujete „Wochenblatt“, ne bodite nemčurji, ampak nemci ali pa narodnjaki, potem vas ne bo nihče z „nemčurjem“ eli „nemškutarjem“ zmerjal. Naša misel o tem je ta, da je ta beseda razžaljiva le, če jo rečeš narodnjaku ali pravemu nemcu, drugače ne.

(Pogreša se) že več dni tukajšnji postrešček št. 18, ki je po novem letu pobiral pri udih šišenske čitalnice mesečnino. Ljudje, ki so nazadnje z njim govorili, pravijo, da je bil zelo razburjen in morda že nekoliko zmešan. Včeraj se je po mestu raznesla novica, da so ga našli v Kosezih vstreljenega in da se je vstrelil sam. Pa pri mestnem redarstvu na magistratu o tem še ni nič znanega. Mož ima ženo in pet malih, nepreskrbljenih otrok.

(Bojevit nemškutar.) Oni dan, ko gresta dva znana, precēj životna narodnjaka zvečer iz navadne gostilnice domú, pridere za njima znan nemškutar s precēj težko palico in hoče kar vdihniti, pa se zboji čvrstih postav. Prej je bil namreč že žugal, da enega mora nabiti. In ta nemškutar je eden iz boljših hiš. Ime se lahko zve, če kdo praša. Potlej pa pravijo, da so surovi le kmetje ali delavci!

Razne reči.

— Čitalnica v Bizaviku pod Ljubljano ima svoj redni občni zbor v nedeljo 13. januarja popoldne ob 4. uri v spodnji Hrušici pri g. Korbarju in vabi častite ude k obilni vdeležbi. Odbor.

— Duhovske spremembe v lavantinski škofiji. Č. g. Fran Jan je imenovan za župnika v Prevorji; č. g. Anton Slander je prezentiran za župnika v Loki in č. g. Jakob Canjkar je stopil v red nemških križnikov. — Umrl je o. Pavel Kanzler, minorit, zlatomašnik v Ptui. R. I. P.!

— O državnozbornski volitvi na Štajarskem. „Slov. Gosp.“ piše: Liberalci — nemškutarji so svojega kandidata že proglasili, tistega sv. Janžkega Löschnigga na Dravskem polji, ki je slovenskim „lačenbergerjem“ poleti v Ptui „pridgal“ o cesarji Jožefu. No, in kde je proglašen? Čujte: v „Marburger-Zeitungi“, zraven celjske „vahterce“ in graške „Tagespošte“ nam Slovincem najbolj zagrizeno sovražnem listu, ki piše: „verdient unsere freudigste Zustimmung“ in „auf treue Waffenbrüderschaft von unserer Seite können diese (liberalci pa nemškutarji) rechnen.“ Dakle slovenstvu slovo oddavšega Löschnigga priporočajo Slovincem in ga vrivajo naši najhujši sovražniki. Temu je le eden odgovor mogoč: enoglasna izvolitev č. g. Rajčca. Na noge toraj slovenski domoljubi, sedaj, ko se vršijo volitve volilnih mož. Ne dajmo se varati; nemški liberalci so bolje pripravljeni, kakor kdo misli in kdo jih podpira, to ni težko uganiti. Volitev bode 31. t. m. Odgovor „Slovincem“ bode: enoglasna volitev župnika Bož. Rajčca.

— Iz Budapešte še ni nikakega glasú, ki bi nam javil, da se je zgubljena železna skrinja, ki se je na glavni pošti z 200.000 gold. predvčeranjem pogrešala, našla. V disciplinarno preiskavo prišli so vsi uradniki in služabniki, ki imajo s tem opraviti.

— Presvitli cesar v zborovalni palači. 7. t. m. je vihrala črno-rumena velikanska zastava na novi zbornici. Seje sicer ni bilo, ker državni poslanci so še na božičnih počitnicah, ali ob 1 so se pripeljali cesar s svojim spremstvom ter so vso palačo pregledali. Prav zadovoljno so se izrazili o vsej napravi; zborovalna palača je pa tudi res krasna, kakoršne nima znabiti nobeno glavno mesto. Bog daj, da bi se v teh krasnih prostorih tudi vselej delovalo na korist in blagor državljanov pa v čast in mogočnost Avstrije!

Telegrami „Slovincu“.

Dunaj, 10. jan. Danes popoldne pridrla sta dva človeka v menjalnico Eisertovo v najživahnejšem delu ceste „Mariahilfske“, vrgla mu peska v oči, ga hudo ranila in mu pobrala denar, kar ga je bilo. Na upitje njegovo priteče odgojiteljica in dva njegova mlajša otroka; njo in enega otroka so hudo ranili, družega ubili s sekiro. Kakor Eisert

pravi, je bila zraven še tretja oseba. Hudo delniki so ušli.

Dunaj, 11. jan. Cesarsko ročno pismo od 9. t. m. pokliče kot dedna uda v gosposko zbornico grofa Zdenko Kolovrata in barona Ernesta Walterskirchena, za dosmrtno ude pa: vpokojenega sekcijskega načelnika Buschmanna, poslanca Choteka, muzejskega ravnatelja Eitelbergerja, tajnega svetnika grofa Fuggerja, barona Gondolaghetaldi, škotkega štifta opata Hauswirtha, generala Kozjebrodskega in glavnega ravnatelja južne železnice Schüllerja.

Tuji.

9. januarja.

Pri **Maličt:** Sauer in Danszenberp, kupca, z Dunaja.
Pri **Slonu:** Fischer in Aufmuth, kup. potevalec, z Dunaja. — Neža pi. Ruiler, zasebnica, iz Trsta. — Janez Lapajne, župnik, iz Brinjá. — Mali, tovarnar, iz Tržiča.
Pri **Avstrijskem cesarji:** Ad. Weiss, iz Unca. — Ant. Weiss, iz Laz.

Vožnji red c. kr. priv. južne železnice.

Z Dunaja v Trst.

Postaje	Jadni vlak	Brzovlak	Poštni vlak	Mešani vlak	Osobni vlak
Dunaj Odhod	6:45 zvečer	7.— zjutraj	9.— zvečer	1:30 popold.	—
Mürzzuschlag	10: 2 „	10:27 „	2:10 po noči	5:27 „	—
Gradec	11:59 po noči	12:58 popold.	6:10 zjutraj	9:30 zvečer	10:40 dopold.
Maribor	1:19 „	2:23 „	8:20 „	11:41 po noči	2:28 popold.
Celje	2:43 „	3:51 „	10:29 dopold.	1:50 „	5:35 „
Laški Trg	—	4:28 „	10:46 „	2: 6 „	5:58 „
Rimske Toplice	—	4:20 „	10:58 „	2:17 „	6:15 zvečer
Zidani Most	3:25 zjutraj	4:43 „	11:35 „	2:43 „	6:47 „
Ljubljana	4:45 „	6:11 zvečer	1:28 popold.	5:45 zjutraj	9:55 „
Postojna	6: 3 „	7:51 „	3:36 „	7:52 „	1:31 po noči
Nabrežina	7:44 „	9:34 „	5:48 „	10: 3 dopold.	5:14 zjutraj
Trst Prihod	8:10 „	10.— „	6:23 zvečer	10:38 „	6:03 „

Iz Trsta na Dunaj.

Postaje	Jadni vlak	Brzovlak	Poštni vlak	Mešani vlak	Osobni vlak
Trst Odhod	8.— zvečer	6:40 zjutraj	10: 5 dopold.	6.— zvečer	8:15 zvečer
Nabrežina	8:42 „	7:14 „	10:55 „	6:47 „	9:44 „
Postojna	10:13 „	9:11 dopold.	1:42 „	9:22 „	1:53 po noči
Ljubljana	11:28 po noči	10:43 „	3:39 „	12:10 po noči	5:25 zjutraj
Zidani Most	12:47 „	12:34 popold.	5:31 „	2:25 „	8:15 „
Rimske Toplice	—	12:47 „	5:43 „	2:39 „	8:33 „
Laški Trg	—	12:59 „	5:54 „	2:52 „	8:50 „
Celje	1:28 po noči	1:17 „	6:14 zvečer	3:15 „	9:19 dopold.
Maribor	2:55 „	2:47 „	8:30 „	5:55 zjutraj	12:52 popold.
Gradec	4:22 zjutraj	4:24 „	10:58 „	8:20 „	4:35 „
Mürzzuschlag	6:30 „	6:52 zvečer	2:15 po noči	11:46 dopold.	9:30 zv. Prih.
Dunaj Prihod	9:40 „	10.— „	6:34 zjutraj	4:50 popold.	—

Vožnji red cesarjevič Rudolfove železnice.

Iz Ljubljane v Beljak.

Osobni vlaki				
Postaje	št. 2012 zjutraj	št. 2016 popoldne	št. 2020 zvečer	št. 2018 po noči
Ljubljana j. k.	7: 5	12:20	6:35	11:38
Ljubljana R. k.	7:10	12:24	6:40	11:43
Vižmarje	7:20	12:33	6:52	11:54
Medvode	7:31	12:44	7: 6	12: 8
Loka	7:46	12:57	7:28	12:26
Kranj	8: 3	1:12	7:49	12:43
Podnart	8:22	1:29	8:19	1: 3
Radovljica-Lesce	8:51	1:53	8:50	1:30
Javornik	9:13	2:11	—	1:53
Jesenice	9:24	2:22	—	2: 7
Dovje	9:45	2:39	—	2:28
Kranjska gora	dopoldne 10:15	3: 4	—	2:58
Rateče-Weissenfels	10:30	3:18	—	3:13
Trbiž	10:47	3:33	—	3:30
Beljak j. k.	11:51	4:42	—	4:56

Iz Beljaka v Ljubljano.

Osobni vlaki				
Postaje	št. 2019 zjutraj	št. 2015 dopoldne	št. 2011 popoldne	št. 2017 po noči
Beljak j. k.	—	10:45	4:43	11: 9
Trbiž	—	popoldne 12:10	5:40	12:38
Rateče-Weissenfels	—	12:27	6.—	1.—
Kranjska gora	—	12:41	6:17	1:17
Dovje	—	1: 6	6:45	1:45
Jesenice	—	1:27	7:10	2:12
Javornik	—	1:34	7:17	2:19
Radovljica-Lesce	6:30	1:56	7:43	2:42
Podnart	6:59	2:19	8:10	3:11
Kranj	7:21	2:35	8:29	3:29
Loka	7:45	2:50	8:46	3:47
Medvode	8: 4	3: 3	9: 3	4: 4
Vižmarje	8:18	3:14	9:15	4:16
Ljubljana R. k.	8:29	3:22	9:24	4:25
Ljubljana j. k.	8:35	3:26	9:30	4:30

Poštne zveze.

Iz Ljubljane: v Novomesto (Rudolfovo) ob 6. uri zjutraj in dojde ob 3:10 m. popoldne tja. Nazaj gredé se odpelje zjutraj ob 5 in dojde ob 2 popoldne v Ljubljano; — v Kočevje ob 6:30 zjutraj in dojde ob 3:20 popoldne. Vrača se ob 10 dopoldne in pride v Ljubljano ob 6:20 zvečer; — v Kamnik ob 3 popoldne in dospé ob 5 popoldne. Vrne se ob 6 zjutraj in je ob 9:5 dopoldne že v Ljubljani; — v Polhov Gradec vsak ponedeljek, sredo, petek in soboto ob 2 popoldne in je tam ob 5 popoldne. Nazaj ob 6 zjutraj in pride točno ob 9 v Ljubljano.

Iz Novoga mesta (Rudolfovega): v Litijo ob 5:30 popoldne in pride tja ob polnoči. Nazaj gredé zjutraj ob 4:30 in dojde v Rudolfovo ob 11 dopoldne; — v Krško ob 1:30 popoldne, kamor pride ob 5:55 zvečer.

Iz Kranja: v Trzič ob 9 zjutraj in je ondi ob 10:45. Vrne se ob 10:35 dopoldne in pride v Kranj ob 12:20 popold.; — v Cerklje ob 3 popoldne in dospé ob 5 popoldne. Nazaj gredé se odpelje iz Cerkljan ob 5:20 zjutraj in je ob 7:10 v Kranji; — k Jezeru po Kokriški dolini ob 8:45 zjutraj in je tam ob 1:35 popoldne. Odide ob 3:15 popoldne in je v Kranji ob 7:35 zvečer.

Iz Lesca na Bled ob 9:15 popoldne in je ondi ob 10

dopoldne. Obrne ob 12:45 popoldne in je ob 1:30 že zopet v Lescah.

Iz Loke v Poljansko dolino ob 9:30 dopoldne in pride v Gorenjo vas ob 11:45 dopoldne. Odpelje se nazaj ob 5 popoldne in je ob 7 zvečer v Loki.

Iz Borovnice na Vrhniko ob 7 zjutraj in pride ob 8:15 dopoldne. Odpelje se ob 8 zvečer in je v Borovnici ob 9:15 zvečer.

Iz Logatca v Idrijo ob 8 zjutraj in je ondi ob 12:20 popoldne. Iz Idrije nazaj ob 8 zjutraj in pride tje ob 12:20 opoldne.

Iz Rakeka: v Kočevje ob 4 zjutraj in se pripelje ob 12:15 popoldne. Obrne ob 9 zvečer in pride zjutraj ob 5:30 v Rakek; — v Lož ob 9 zjutraj in dospé ob 11:15 dopoldne nazaj ob 5:45 popoldne in je v Rakeku ob 8 zvečer; — v Platinu ob 8 zjutraj in je ondi ob 9 dopoldne. Nazaj gre ob 6:30 zvečer in pride v Rakek ob 7:30 zvečer.

Iz Postojne na Vipavo v Gorico ob 8:20 zjutraj in je v Vipavi ob 11:45 in v Gorici ob 3:35 popoldne. Iz Gorice ob 12:30 popoldne in pride v Vipavo ob 4:35 popoldne v Postojno pa ob 8:30 zvečer.

Dunajska borza.

10. januarja.

Papirna renta po 100 gld.	79 gl. 30	kr.
Sreberna	80	20
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99	95
Papirna renta, davka prosta	94	05
Ogerska zlata renta 6%	121	10
„ „ „ 4%	88	85
„ „ papirna renta 5%	86	45
Kreditne akcije	160 gld. 303	40
Akcije anglo-avstr. banke	120 gld. 115	30
„ „ avstr.-ogerske banke	843	—
„ „ Länderbanks	115	30
„ „ avst.-oger. Lloyd v Trstu	622	—
„ „ državne železnice	324	25
„ „ Tramway-društva velj. 170 gl.	217	75
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 122	50
4% „ „ 1860	500	136
Državne srečke „ „ 1864	100	168
„ „ „ 1864	50	168
Kreditne srečke „ „ 1864	100	170
Ljubljanske srečke	20	23
Rudolfove srečke	10	20
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104	—
London	121	10
Srebro	—	—
Ces. cekini	5	71
Francoski napoleonid.	9	60
Nemške marke	59	30